

TRÍ TUỆ VÀ BẢN LĨNH TRẦN VĂN GIÀU

Những năm 2003-2005, khi làm thư ký khoa học của đề tài *GS. Trần Văn Giàu* Lịch sử Chính phủ Việt Nam tập 1 (1945-1954) do PGS. NGND Lê Mậu Hãn chủ trì, tôi có cơ hội được tiếp kiến GS. Trần Văn Giàu - thầy của bậc thầy chúng tôi, tại một số hội thảo khoa học và đặc biệt là ở nhà riêng; được học hỏi ở ông nhiều kiến thức và phương pháp, nghe ông nói nhiều điều mà trước đó tôi chưa từng biết. Tôi hiểu ông đã từ một nhà chính trị trở thành một nhà khoa học chuyên nghiệp như thế nào. Điều toát lên ở con người ông là ý thức tổ chức kỷ luật và lòng trung thành vô bờ bến của một người cộng sản với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Dù trong hoàn cảnh nào ông cũng luôn giữ vững ý chí chiến đấu, thể hiện bản lĩnh của một nhà cách mạng kiên cường, suốt đời vì đất nước vì nhân dân.

GS Trần Văn Giàu có một thời gian dài giảng dạy tại trường Đại học THHN, nay là ĐHQGHN, nhân dịp kỷ niệm 105 ngày sinh của ông (11-9-1911 – 11-9-2016), tôi viết bài này với tấm lòng thành kính về một nhân vật lịch sử mà với chúng tôi đã đi vào ký ức như một huyền thoại.

■ PGS. TS. VŨ QUANG HIỂN

THÀNH LẬP THANH NIÊN TIỀN PHONG

Cuộc khởi nghĩa Nam Kỳ (11-1940) bị thực dân Pháp đàn áp dữ dội, tổ chức Đảng và quân chúng ở các tỉnh Nam Kỳ bị tổn thất nặng nề, hầu hết cán bộ lãnh đạo chủ chốt của Xứ ủy Nam Kỳ, Thành ủy Sài Gòn và nhiều Tỉnh ủy ở miền Đông, miền Tây Nam bộ bị địch bắt, giam cầm, giết hại; tổ chức cơ sở Đảng bị phá vỡ ở nhiều địa phương; phần lớn các căn cứ cách mạng bị lộ; phong trào cách mạng lắng xuống và gặp khó khăn trong nhiều năm kế tiếp. Đối tượng mà thực dân Pháp và quân phiệt Nhật tập trung tiêu diệt là các tổ chức do Đảng Cộng sản lãnh đạo. Việc phục hồi lực lượng cách mạng ở Nam Kỳ gặp nhiều khó khăn. Trong khi đó, Đảng bộ Nam Kỳ có sự phân hoá thành hai hai cơ quan xứ uỷ, tuy cả hai đều chung mục tiêu lý tưởng, nhưng trong hoạt động cũng có những điều không thống nhất.

Trong lúc lực lượng cách mạng Nam Kỳ chưa phát triển, các giáo phái mà thực chất là những chính đảng thân Nhật, tập hợp quần chúng dưới hình thức tôn giáo như Cao Đài, Hoà Hảo, cùng phái Trốt-ki-t và nhiều nhóm chính trị khác ráo riết hoạt động và đều nhận được sự quan tâm của cơ quan tình báo Kempeitai của Nhật. Nhiều nhóm ảo tưởng vào Nhật, trông chờ vào sự giúp đỡ của Nhật để thoát khỏi ách thực dân da trắng, giành độc lập dân tộc.

Vấn đề chuẩn bị lực lượng cách mạng đòi hỏi phải có hình thức tập hợp quần chúng phù hợp với điều kiện lịch sử cụ thể, nhất là khi cả Pháp và Nhật đều ra sức lôi kéo quần chúng bằng nhiều hình thức khác nhau. Phải tìm ra một hình thức tổ chức đồng đảo quần chúng tiến lên tổng khởi nghĩa giành chính quyền là một câu hỏi lớn đối với các nhà lãnh đạo của Đảng ở Nam Kỳ, đòi hỏi phải có bản lĩnh chính trị và phương pháp cách mạng sáng tạo. Nếu chỉ biết kiên trì tổ chức bí mật, chỉ nhấn mạnh một chiều lực lượng công nhân và nông dân thì sẽ sa vào tình trạng cô độc, hẹp hòi và rất khó huy động quần chúng tham gia cách mạng.

Xứ ủy Nam Kỳ do Trần Văn Giàu làm Bí thư chủ trương: "Phải tìm một số hình thức tổ chức và hoạt động công khai – không nhất thiết phải là hợp pháp – hợp với ý đồ của ta, mang tính chất động viên chính trị cao, trước hết là cho thanh niên, động viên được hàng vạn, hàng chục vạn, hàng triệu người dân, đưa họ xuống đường theo khẩu hiệu cách mạng giải phóng dân tộc".

Trong thế thất bại liên tiếp ở mặt trận châu Á - Thái Bình Dương, Nhật tiến hành đảo chính lật đổ Pháp, độc chiếm Đông Dương (9-3-1945), tung chiêu bài "Việt Nam độc lập", dựng ra chính quyền Bảo Đại - Trần Trọng Kim, trao trả cho chính quyền này cái bánh "độc lập", nhưng vẫn giữ quyền trực tiếp cai trị Nam Kỳ, đồng thời nắm toàn bộ lực lượng quân đội và bộ máy cảnh sát. Chính phủ Nhật hoàng ngang ngược tuyên bố: "Đến khi nào Đông Dương tỏ ra mình đã đến trình độ một nước độc lập, bấy giờ Chính phủ Nhật sẽ giúp cho giải phóng hẳn hoi".

Vào thời điểm Nhật đảo chính Pháp, Ban Thường vụ Trung ương Đảng họp Hội nghị ở Từ Sơn, Bắc Ninh (9-3-1945) và ra bản chỉ thị Nhật - Pháp bản nhau và hành động của chúng ta (12-3-1945), xác định phương hướng hành động của toàn Đảng, toàn dân trong cao trào kháng Nhật cứu nước, nhưng do ở xa Trung ương, điều kiện giao thông liên lạc gặp nhiều khó khăn, nên Đảng bộ Nam Kỳ khi đó không nhận được chỉ thị này.

Tình hình hết sức khẩn trương, đòi hỏi Xứ ủy Nam Kỳ phải phát huy cao độ tinh thần chủ động và sáng tạo để đưa phong trào cách mạng tiến lên.

Giữa lúc ấy, Thống đốc Nam Kỳ Minoda Fujio và Tổng lãnh sự Nhật Ida mời bác sĩ Phạm Ngọc Thạch và kỹ sư Ngô Tấn Nhơn đứng ra tổ chức thanh niên ở Nam Kỳ nhằm lôi kéo quần chúng ủng hộ Nhật. Khi đó chính quyền Nhật không hề biết Phạm Ngọc Thạch là một đảng viên cộng sản do Trần Văn Giàu kết nạp. Phạm Ngọc Thạch đã báo cáo với Trần Văn Giàu và Hà Huy Giáp sự việc này.

Trong những biến đổi của tình hình thế giới và trong nước, Nam Kỳ có thể và cần phải lợi dụng khả năng công khai để huy động hàng triệu quần chúng trong lực lượng chính trị, sẵn sàng tham gia khởi nghĩa giành chính quyền khi thời cơ đến. Muốn vậy phải thừa cơ tổ chức một đoàn thể thanh niên lớn mạnh với tư tưởng chính trị bao trùm là tinh thần yêu nước, thương dân, chống thực dân, quyết hy sinh, phấn đấu cho nền độc lập dân tộc và thống nhất đất nước. Tổ chức Đảng cần phải bí mật và nghiêm ngặt, nhưng tổ chức quần chúng cần công khai mới có điều kiện tập hợp lực lượng rộng rãi.

Nhận thấy khả năng có thể lợi dụng ý đồ của Nhật để thành lập một tổ chức quần chúng, đồng thời cũng thấy Phạm Ngọc Thạch là một đảng viên đang hoạt động công khai, hợp pháp, một con người bản lĩnh và tài ba, Trần Văn Giàu và Hà Huy Giáp, sau khi cân nhắc mọi mặt, đã đề xuất với Xứ uỷ cho Phạm Ngọc Thạch đứng ra công khai tổ chức phong trào thanh niên và được Xứ uỷ chấp thuận. Việc đặt tên cho tổ chức thanh niên được bàn bạc kỹ và quyết định lấy tên là Thanh niên Tiên phong, một cái tên mang ý nghĩa giao trách nhiệm xung kích, đi đầu cho tuổi trẻ đầy nhiệt huyết. Nhiều cán bộ được Xứ uỷ phái vào tổ chức này để cùng với những thanh niên cộng sản khắp các tỉnh nhanh chóng xây dựng một đoàn thể yêu nước rộng rãi mang tinh thần chiến đấu cao, có khả năng thu hút mạnh mẽ lực lượng quần chúng đồng đảo theo đường lối cách mạng giải phóng dân tộc.

Quyết định của Bí thư Trần Văn Giàu và Xứ uỷ mang đầy tinh thần trách nhiệm trước Đảng và nhân dân, lấy lợi ích của cách mạng, của dân tộc làm trọng, một quyết định hết sức táo bạo, sáng suốt, linh hoạt, cho phép huy động đến mức cao nhất, nhanh nhất lực lượng thanh niên vào con đường có tổ chức để giác ngộ và rèn luyện thành một đội quân chính trị mạnh mẽ theo phương hướng cách mạng của Đảng.

GS. Trần Văn Giàu trong lần gặp Đại tướng Võ Nguyên Giáp

Thanh niên Tiên phong có vai trò to lớn trong quá trình gấp rút chuẩn bị và tiến lên tổng khởi nghĩa giành chính quyền ở Sài Gòn và các tỉnh Nam Bộ Tháng Tám năm 1945. Thực tiễn đó chứng minh rằng chủ trương của Bí thư Trần Văn Giàu và Xứ uỷ Nam Kỳ là hoàn toàn đúng đắn.

CHUẨN BỊ VÀ LÃNH ĐẠO TỔNG KHỞI NGHĨA Ở THÀNH PHỐ SÀI GÒN.

Để giành thắng lợi cho cách mạng giải phóng dân tộc ở một nước nông nghiệp, phải kết hợp phong trào nông thôn với phong trào thành thị, chú trọng xây dựng lực lượng và tiến hành khởi nghĩa ở cả hai nơi, trong đó khởi nghĩa ở thành thị giữ vai trò quyết định. Sài Gòn là thành thị quan trọng nhất ở Nam Kỳ. Gành được chính quyền ở Sài Gòn góp phần quan trọng vào thắng lợi trọn vẹn của cuộc tổng khởi nghĩa toàn quốc.

Với sự ra đời và hoạt động của Thanh niên Tiên phong do Bí thư Trần Văn Giàu trực tiếp chỉ đạo, phong trào đô thị Sài Gòn phát triển mạnh, nhất là sự tham gia của các trí thức tiến bộ, làm cho tổ chức của Thanh niên Tiên phong có tinh chất mật trận rộng rãi, chứ không phải là

một tổ chức cô độc, hẹp hòi. Ban quản trị, ban chỉ đạo đóng ở số 14 đường Charner (đường Nguyễn Huệ ngày nay) gồm những trí thức nổi tiếng như giáo sư Lê Văn Huấn (trường Pétrus Ký), kỹ sư Kha Vạn Cân, bác sĩ Phạm Ngọc Thạch (tổng thư ký), bác sĩ Nguyễn Văn Thủ, luật sư Thái Văn Lung, kiến trúc sư Huỳnh Tấn Phát, sinh viên Tạ Bá Tông, sinh viên Huỳnh Văn Tiêng... Hầu hết họ là học viên trong lớp lý luận chính trị do Trần Văn Giàu phụ trách với các cộng sự là Hà Huy Giáp và Nguyễn Văn Nguyễn.

Để một tổ chức cách mạng tồn tại và hoạt động hợp pháp, Thanh niên Tiên phong lấy cờ là cờ vàng sao đỏ. Màu đỏ là màu cách mạng, sao đỏ là hướng dẫn đúng đường, nền cờ màu vàng là màu dân tộc. Cờ vàng sao đỏ mang ý nghĩa là cách mạng giải phóng dân tộc, nhưng vẫn tránh được sự nghi ngờ và theo dõi của Nhật.

Ngày 5-7-1945, Thanh niên Tiên phong tổ chức Lễ Tuyên thệ ở vườn Ông Thượng (Công viên văn hoá Tao Đàn ngày nay). Trước 25 ngàn thanh niên trong đội ngũ chính tể, thủ lĩnh Phạm Ngọc Thạch nhấn mạnh mục đích, tinh

Từ lâu, ông đã trở thành điểm tựa của nhiều người, dù chỉ là nghe tên, không chỉ vì ông có một quá khứ cách mạng lỗi lạc, không chỉ vì những bộ sử đồ sộ ngôn ngôn tư liệu sống, không chỉ vì những buổi hùng biện truyền lửa đam mê, mà trước hết, vì chính cách sống tận tụy, tận hiến của ông với cuộc đời.

thần cách mạng mà mỗi thanh niên đều phải có. Việc nhắc tới những nhân vật lịch sử Việt Nam hiện đại như Hà Huy Tập, Nguyễn Thị Minh Khai... được đoàn viên Thanh niên Tiên phong và công chúng hoan nghênh nhiệt liệt. Lễ Tuyên thệ kết thúc, từng đoàn người ra về trong không khí hồ hởi và ca vang bài hát Lên đảng.

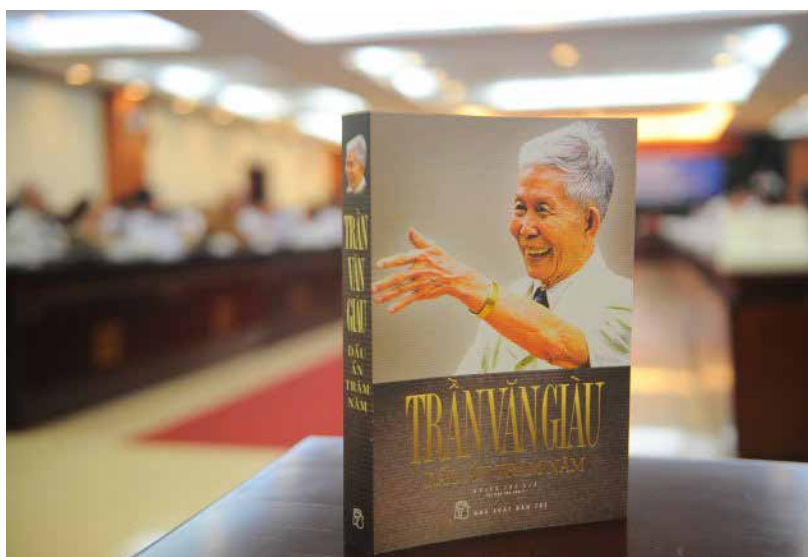
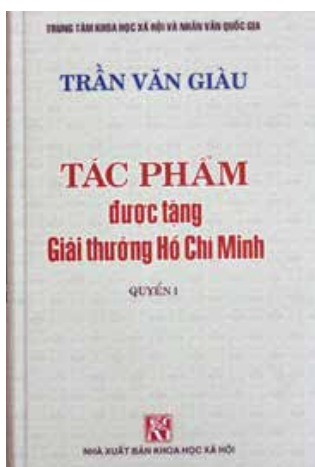
Với những hoạt động phong phú, liên tục và náo nhiệt như tuyên truyền cổ động, mittinh, tuyên thệ, diễn thuyết, tuần hành..., nhất là ở Sài Gòn, Chợ Lớn, Gia Định), lực lượng của Thanh niên Tiên phong ngày càng phát triển, kể cả ở những tỉnh chưa có tỉnh ủy Đảng Cộng sản như Bà Rịa, Hà Tiên. Đến tháng 8-1945, Thanh niên Tiên phong đã có hàng triệu đoàn viên. Bên cạnh Thanh niên Tiên phong còn có “Thanh niên Tiên phong ban xí nghiệp” (vốn là công đoàn). Không khí cách mạng ngày càng sôi sục, báo hiệu một sự đột biến đang dẫn đến.

Tháng 8-1945, Chiến tranh thế giới thứ hai kết thúc. Quân phiệt Nhật đầu hàng Đồng minh không điều kiện. Thời cơ cách mạng đã đến. Ủy ban Khởi nghĩa toàn quốc được thành lập và phát đi bản Quân lệnh số 1 (13-8-1945). Hội nghị toàn quốc của Đảng họp tại Tân trào (14 và

15-8-1945) quyết định phát động tổng khởi nghĩa. Quốc dân Đại hội (ngày 16 và 17-8-1945) thông qua Nghị quyết lịch sử giành chính quyền toàn quốc. Tuy nhiên, do điều kiện giao thông khó khăn, đại biểu Nam Kỳ ra Việt Bắc dự họp không về kịp. Một lần nữa, Đảng bộ Nam Kỳ không nhận được chủ trương của Trung ương Đảng và Quân lệnh của Ủy ban khởi nghĩa toàn quốc. Những diễn biến mau lẹ của tình hình đòi hỏi sự chủ động quyết đoán của Xứ ủy đứng đầu là Bí thư Trần Văn Giàu.

Ngày 15-8-1945, Thường vụ Xứ ủy Nam Kỳ thành lập Ủy ban khởi nghĩa do Trần Văn Giàu làm Chủ tịch. Hội nghị Xứ ủy mở rộng họp tại Chợ Đệm (Bình Chánh) bàn việc khởi nghĩa nhưng không đạt được sự đồng thuận, do một số ý kiến lo ngại có thể bị đàn áp như cuộc Khởi nghĩa Nam Kỳ (11-1940). Vì thế, Hội nghị quyết định tiếp tục hoàn tất công việc chuẩn bị; bám sát tình hình, nếu Hà Nội khởi nghĩa thì Xứ ủy sẽ quyết định ngày khởi nghĩa cho Sài Gòn; đưa Việt Minh ra công khai ở Sài Gòn. Khí thế cách mạng ở Sài Gòn ngày càng sôi sục.

Ngày 20-8-1945, Xứ ủy Nam Kỳ nhận được tin khởi nghĩa thắng lợi ở Hà Nội. Bí thư Xứ ủy Trần Văn Giàu được Phạm Ngọc Thạch cho biết Nhật sẽ không can thiệp nếu nhân dân Sài Gòn khởi nghĩa giành chính quyền. Sáng 21-8-1945, Xứ ủy triệu tập Hội nghị mở rộng. Với đầu óc nhạy cảm, Bí thư Xứ ủy Trần Văn Giàu nhận thấy thời cơ giành chính quyền đã xuất hiện, và với lực lượng sẵn có có thể phát động ngay một cuộc khởi nghĩa ở Sài Gòn, nhưng vẫn có ý kiến chưa nên khởi nghĩa vì sợ quân Nhật sẽ theo Anh, Pháp đàn áp quần chúng. Trên cơ sở cân nhắc thận trọng và nhằm đạt sự thống nhất cao trong Xứ ủy, Bí thư Trần Văn Giàu đề nghị và được Xứ ủy nhất trí giao cho Tỉnh ủy Tân An lãnh đạo khởi nghĩa thí điểm ở tỉnh lỵ vào đêm 22-8-1945.

Khởi nghĩa giành chính quyền ở Tỉnh lỵ Tân An giành thắng lợi nhưng quân Nhật không có phản ứng gì, làm tan biến những lo ngại về khả năng quân Nhật đàn áp cách mạng. Sáng 23-8-1945, Trần Văn Giàu triệu tập gấp Hội nghị Xứ ủy, quyết định khởi nghĩa ở Sài Gòn vào tối 24-8-1945. Cả Sài Gòn vùng dậy giành chính quyền nhanh, gọn không đổ máu.

Cuộc khởi nghĩa ở Sài Gòn thắng lợi, cũng là lúc các thế lực ngoại xâm sắp tràn vào Việt Nam, thực dân Pháp quyết tái chiếm Việt Nam một lần nữa. Những thế lực nội phản bắt đầu ngóc đầu dậy. Nền độc lập dân tộc đang bị đe dọa nghiêm trọng. Với nhãn quan chính trị sắc bén và tầm nhìn xa trong rộng, Trần Văn Giàu sớm dự báo về nguy cơ mới của đất nước và khẳng định quyết tâm của nhân dân bảo vệ thành quả cách mạng. Chiều 25-8-1945, trong cuộc mít tinh trước dinh Độc lý Sài Gòn, Chủ tịch Ủy ban Hành chính lâm thời Nam Bộ Trần Văn Giàu long trọng tuyên bố: “Đồng bào toàn dân. Hôm nay là ngày vẻ vang nhất trong lịch sử của Nam Bộ Việt Nam. Giữa thanh thiên bạch nhật, chúng tôi, Ủy ban Hành chính lâm thời, nhân danh toàn thể quốc dân Nam Bộ, tuyên bố trước mặt toàn cầu và trước mặt toàn thể quốc dân rằng: Chế độ Cộng hòa Dân chủ thành lập tại Nam Bộ Việt Nam. Chúng tôi tuyên bố không thừa nhận chế độ Nam triều và cương quyết chống chế độ thực dân. Không một ngoại bang nào có thể viện lý do gì để bác bỏ được điều quyết định long trọng của đồng bào ta hoài bão lâu nay: Nước Việt Nam hoàn toàn độc lập. Thay mặt cho Mặt trận Việt Minh miền Nam, chúng tôi lãnh trách nhiệm nắm giữ chính quyền Nam Bộ, để đến ngày triệu tập xong Quốc hội, sẽ giao lại cho đại biểu toàn quốc”.

Thành công của tổng khởi nghĩa ở Sài Gòn, cùng thắng lợi của khởi nghĩa ở Hà Nội (19-8), Huế (23-8) và các đô thị khác đã xóa bỏ các cơ quan đầu não của chế độ thực dân, có tác dụng quyết định thắng lợi của cuộc khởi nghĩa toàn quốc.

TRÍ TUỆ, LƯƠNG TÂM VÀ TRÁCH NHIỆM.

Ngày 2-9-1945, Lễ Độc lập được tổ chức tại Sài Gòn. Lễ đài đặt trên đường Cộng Hòa (nay là đường Lê Duẩn), phía sau nhà thờ Đức Bà. Biển người Sài Gòn đổ ra đường trong rừng cờ đỏ sao vàng của Tổ quốc, cờ các nước Đồng minh và cờ của các đoàn thể. Khẩu hiệu giương đầy khắp các đường phố: Việt Nam dân chủ cộng hòa muôn năm!, Đả đảo thực dân Pháp!, “đặc biệt khẩu hiệu Độc lập hay là chết là sản phẩm của Trần Văn Giàu được viết bằng 5 thứ tiếng: Việt, Hoa, Anh, Pháp, Nga đã xuất hiện trong ngày này”. Từ 12h00 trưa, quần chúng đã tụ hội đông đảo bên lễ đài và trên những đường phố lớn.

Đúng 14h00 chiều 2-9-1945, buổi lễ bắt đầu bằng nghi thức chào quốc kỳ. Theo kế hoạch ban đầu, Ban Tổ chức sẽ tiếp sóng Đài Tiếng nói Việt Nam lời Chủ

tịch Hồ Chí Minh đọc Tuyên ngôn Độc lập tại Quảng trường Ba Đình (Hà Nội) để đồng bào Sài Gòn nghe qua hệ thống loa phóng thanh. Nhưng do điều kiện kỹ thuật, việc tiếp sóng không thành. Ban tổ chức đề nghị Bí thư Xứ ủy, Chủ tịch Ủy ban Hành chính lâm thời Nam Bộ Trần Văn Giàu phát biểu. Ông suy nghĩ ít phút, ghi nhanh những ý chính, rồi bước lên lễ đài, thưa với đồng bào từng lời chậm rãi và chắc chắn như đọc một bài diễn văn mà nội dung của nó dường như khẳng định lại những nội dung cơ bản trong Tuyên ngôn Độc lập của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa do Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc tại Quảng trường Ba Đình.

Mở đầu, Trần Văn Giàu hùng hồn tuyên bố về biến cố vĩ đại trong lịch sử dân tộc được mở ra bằng thắng lợi của cuộc Cách mạng Tháng Tám năm 1945; khẳng định kỷ nguyên độc lập tự do đã bắt đầu, khơi dậy niềm tự hào của nhân dân Việt Nam vừa bước từ địa vị nô lệ lên

địa vị người làm chủ đất nước: “Việt Nam từ một xứ thuộc địa đã trở thành một nước độc lập. Việt Nam từ một đế chế đã trở thành một nước Cộng hòa. Việt Nam đương tiến bước trên đường sống”.

Nhìn thấu ý đồ trở lại xâm lược Việt Nam của thực dân Pháp với sự giúp sức của các đế quốc Mỹ và Anh, nền độc lập dân tộc vừa giành được đã đứng trước nguy cơ mới, ông tố cáo mạnh mẽ âm mưu thâm hiểm của kẻ thù và căn dặn đồng bào bằng những lời mang đầy tính dự báo: “Kẻ địch toan tính một cuộc âm mưu gác lại ách nô lệ trên cổ 25 triệu đồng bào... Chúng tôi đã nắm được bằng cứ chắc chắn là họ toan dùng vũ lực thỉnh linh lật đổ chính phủ Dân chủ Cộng hòa để đặt lại một quan toàn quyền như thuở trước. Mừng thắng lợi nhưng đồng bào chớ say sưa vì thắng lợi. Bởi vì Việt Nam yêu quý của chúng ta đương gặp một tình cảnh nguy nan. Không khéo lo, nước ta, dân ta có thể bị tròng lại ách nô lệ”.

Hướng về đồng đảo quần chúng tham dự buổi lễ, Ông thân mật nêu hai câu hỏi, như khích lệ ý chí quyết tâm của nhân dân Sài Gòn sẵn sàng đứng lên chiến đấu bảo vệ thành quả cách mạng, quyết không chịu trở lại đời nô lệ: “Đồng

bào ở đây có ai thừa nhận một quan toàn quyền cai trị xứ ta không? Có ai chịu bó tay để cho chế độ thực dân - ra mặt hay giấu mặt - trở lại không?”.

Sau mỗi câu hỏi của ông, âm vang tiếng đáp rõ ràng, dứt khoát của cả biển người: “Không! Không! Không!”. Đó không chỉ là quyết tâm của nhân dân Sài Gòn, nhân dân Nam Bộ, mà cũng là quyết tâm chung của cả dân tộc Việt Nam.

Dựa vào sức mạnh đoàn kết và tinh thần yêu nước của nhân dân, Chủ tịch Ủy ban Hành chính lâm thời Nam Bộ hướng đến Chính phủ phủ Pháp khẳng định chính sách của Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa trong quan hệ với nước Pháp, báo trước với những người thực dân hiếu chiến ý chí độc lập tự do và quyết tâm đoàn kết với nhân dân Pháp chiến đấu chống thực dân Pháp xâm lược:

“Việt Nam dân chủ cộng hòa sẵn sàng ký kết với Cộng hòa Pháp những hiệp ước cộng tác về kinh tế, về văn hóa, luôn về binh bị nữa, nếu Pháp công khai thừa nhận quyền độc lập của chúng tôi.

Nhược bằng trái lại, các người kẻ chúng tôi như tôi mọi thì liên hiệp với

dân chúng cách mạng Pháp, chúng tôi thể chết (chứ) không nhượng bộ trước bất cứ một sự hăm dọa hay khiêu khích nào”.

Đối với Chính phủ của nhân dân Việt Nam vừa mới thành lập, Ông nói lên lời thể son sắt của nhân dân Sài Gòn, nhân dân Nam Bộ: “Chúng ta thể cương quyết đứng bên cạnh Chánh phủ, chống mọi sự xâm lăng, dầu chết cũng cam lòng”. Đáp lời ông, cả rừng người đưa cao nắm tay, đồng loạt hô lớn: “Xin thể! Xin thể! Xin thể!”

Kết thúc bài nói, người cộng sản Trần Văn Giàu tha thiết kêu gọi: “Quốc dân hãy sẵn sàng chiến đấu!... Đứng lên! Ngày độc lập bắt đầu từ nay! Tiến tới, vì độc lập, vì tự do, tiến tới mãi! Không một thành lũy nào ngăn nổi chí của muôn dân trên đường giải phóng!”.

Phải chăng lời kêu gọi đồng bào sẵn sàng chiến đấu là một sự tiên đoán thiên tài của ông về cuộc kháng chiến của nhân dân Thành Đồng Tổ quốc chống thực dân Pháp tái chiếm Nam Bộ sắp bắt đầu?